herpy

PILEGIFTFRØER

Golden Poison Frog

Phyllobates terribilis

Phyllobates terribilis er den største af pilegiftfrøerne, 4-5 cm, og i naturen et af de giftigste dyr, man kender. Den lever kun i et lille stykke regnskov ved Colombias stillehavskyst. Opdrættede dyr er praktisk talt ugiftige, dristige og altid fremme, og arten er blevet en af terraristikkens mest holdte pilegiftfrøer.

Familie: Dendrobatidae Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**4-5 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**8-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov**
Hudgift i naturen	**Kraftig**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 50 × 50 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Temperatur, nat	**18-21 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**16-20 mdr.**
Æg pr. lægning	**10-30**
Klækning	**10-25 dage** ved 22-24 °C
Larvetid	**30-60 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Færdigfoder**
Yngelpleje	**Vogter æggene og bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Truet (EN)**

Står på CITES liste II (hele slægten Phyllobates), så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren bør kunne dokumentere, at dyrene er lovligt opdrættet. EU-bilaget er ikke aflæst og er derfor udeladt.

Om arten

Phyllobates terribilis blev beskrevet i 1978 af Charles Myers, John Daly og Borys Malkin. Artsnavnet betyder "frygtelig" og sigter til den voldsomme hudgift.

Voksne dyr måler 4-5 cm fra snude til kloak. Store hunner når 47 mm og hannerne 45 mm, men angivelserne for hunner går op mod 55 mm. Hunnerne er altså lidt større, og de er også bredere over bugen, men kønnene er svære at skelne. De voksne dyr er næsten ensfarvede: guldgule, gule, orange, grønliggule eller mintgrønne til cremefarvede. I hobbyen kaldes de gule dyr ofte "Quebrada Guangui" efter typelokaliteten og de mintgrønne "La Brea", men farverne forekommer side om side i naturen,

så navnene siger ikke meget om dyrenes egentlige oprindelse. En orange linje med sorte fødder, "Orange Black Foot", er opdrættet i fangenskab i Colombia. Ungerne er sorte med to brede gule striber langs ryggen, og efter 3-4 måneder har det gule næsten fortrængt det sorte.

I naturen indeholder huden batrachotoxin, et af dyrerigets stærkeste giftstoffer. Det holder nervecellernes natriumkanaler åbne og kan føre til lammelse og hjertestop, og giften fra en enkelt vild frø anslås at kunne dræbe 10-20 mennesker. Frøen danner ikke giften selv. Den optager den eller dens forstadier fra føden i regnskoven, og præcis hvilke byttedyr der leverer den, er ikke afklaret. Opdrættede dyr, der vokser op på foderinsekter, mangler derfor giften og er ugiftige over for mennesker. Huden kan dog irritere slimhinder, så vask hænder, og håndtér ikke dyrene.

Vildfangne dyr er en helt anden sag. De kan beholde giften meget længe, og selv små mængder kan være livsfarlige, hvis de kommer i munden eller i et sår. Håndtér dem kun med nitrilhandsker, og behandl ethvert dyr af usikker oprindelse på samme måde. Arten har været udsat for ulovlig indsamling.

I hobbyen er *P. terribilis* tidligere blevet forvekslet med den mindre *Phyllobates bicolor*, og der findes krydsninger. De første ægte *P. terribilis* kom sandsynligvis først til europæiske terrarier i 1996, så ældre litteratur skal læses med forsigtighed. Bland aldrig forskellige *Phyllobates*-arter eller farveformer.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Phyllobates terribilis lever kun ved Colombias stillehavskyst i Chocó-regnskoven. De få kendte forekomster ligger i oplandet til Río Saija og Río Naya og ved Boca Yurumanguí i departementet Cauca, og arten angives også fra Valle del Cauca. Typelokaliteten er Quebrada Guangui ved den øvre Saija, og La Brea ligger omkring 15 km derfra.

Ved IUCN's vurdering i 2017 dækkede de kendte lokaliteter tilsammen kun omkring 1.475 km². Arten er vurderet som truet (EN), fordi skoven ryddes til landbrug, bebyggelse og minedrift, og fordi vandløbene forurenes af sprøjtemidler. Der findes kun ét lille officielt fredet område, Reserva Rana Terribilis. Indsamling til dyrehandlen spiller ikke længere nogen stor rolle, fordi opdrættede dyr er let tilgængelige.

> **Oprindelig udbredelse:** Colombia.

LEVESTED

Phyllobates terribilis lever i varm, meget fugtig og bakket lavlandsregnskov, både i urskov og ældre sekundærskov, typisk nær floder på skråninger og bakketoppe. Højden angives dels som 30-400 m over havet, dels som havniveau til omkring 200 m. Der falder omkring 4.000 mm regn om året, nogle steder mere, og temperaturen ligger højt hele året med en luftfugtighed på 80-90 %.

Frøen er dagaktiv og lever i løvlaget på skovbunden. Takket være giften er den ikke sky: den bevæger sig åbent rundt midt på dagen og er jævnt fordelt i skoven uden at samle sig i klumper. Der er ingen egentlige årstider, men skiftet mellem regntid og tørtid giver en vis rytme i aktiviteten og ynglen. Hannen bærer haletudserne til små vandsamlinger, fx vand i bromelier og huller i træer.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Et par af *Phyllobates terribilis* skal have et terrarie på mindst 50 × 50 × 50 cm, gerne 60 cm i alle mål, og 60 × 50 × 80 cm eller 80 × 50 × 80 cm til grupper på 5-10 dyr. Fire jordlevende pilegiftfrøer på størrelse med denne art skal have mindst ca. 90 × 50 × 40 cm. Arten er en af de mest jordbundne pilegiftfrøer, så gulvarealet tæller mest, men den klatrer også gerne, og en beplantet bag- og sidevæg med små hylder giver ekstra plads.

Et glasterrarie med ventilation forneden foran og foroven bag eller i siden giver en skorstenseffekt, der holder ruderne fri for dug uden at fugten forsvinder. Alle åbninger skal dækkes med net, som bananfluer ikke kan slippe igennem. Bunden bygges op af et drænlag af lecakugler eller grus, en vandgennemtrængelig dug og ovenpå et fugtigt substrat af fx kokosfibre, jord og mos. Et lag tørre ege- eller bøgeblade giver skjul, især for ungdyr.

Plant tæt med planter, der tåler varme og fugt. Voksne dyr sover gerne i bladhjørnerne på bromelier, men bromelier rådner let, hvis de står i konstant våd jord, så sæt dem hellere højt. Indret med rødder og kork, et par flade sten, der hurtigt tørrer, og flere æglæggepladser i forskellige højder. Faste foderskåle gør det let at se, at alle dyr får mad. Til ungdyr kan et 30 × 30 × 25 cm opdrætsterrarie rumme op til 15 dyr i begyndelsen.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Angivelserne svinger: 16-27 °C med omkring 21-24 °C som det ideelle, 18-24 °C om dagen og ned til 16 °C om natten og aldrig over 27 °C, eller 22-24 °C nede ved bunden og 30-32 °C i de højeste, mest udsatte zoner under en lille spot på fx 35 W, men ikke over 30 °C i hele terrariet. En dagtemperatur på 21-25 °C med en lidt varmere zone foroven er en sikker middelvej, og om natten falder temperaturen til stuetemperatur, 18-21 °C.

Arten er forholdsvis tolerant, men som alle pilegiftfrøer tåler den langvarig varme dårligt. Undgå direkte sol, og brug et digitalt termometer med føler nede i terrariet. Varmemåtter og varmekabler bruges normalt ikke; den nødvendige varme kommer fra stuen og belysningen.

Et par grader køligere og lidt tørrere forhold om vinteren er en fordel. Det giver hunnerne en pause fra æglægningen i nogle uger og ser ud til at give et længere liv. Der er ikke tale om egentlig vinterhvile.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være høj, 70-100 %, men bunden må ikke blive sumpet. Et regnanlæg er det letteste, fx med tre sprøjtninger om dagen på 20-60 sekunder, afhængigt af dyserne. En tommelfingerregel er, at blade og inventar skal være tørre igen omkring en time efter sprøjtning. Om vinteren sprøjtes der sjældnere eller kortere.

Et tågeanlæg kan bringe fugtigheden op omkring 100 % i korte perioder, og det får tydeligt frøerne til at kalde og bevæge sig. Brug osmosevand eller regnvand, så ruder og blade ikke får kalkpletter. Stillestående, konstant våd luft giver skimmel og bakterier, så sprøjtning og ventilation skal afstemmes.

VAND OG VANDKVALITET

Giv en eller flere små vandskåle med omkring 2 cm vand, fx underskåle eller halve paranøddeskaller, som dyrene let kommer op af. Mange terrarier til pilegiftfrøer har et skrånende gulv med et lille vandparti foran ruden og et afløb, så vandet let kan skiftes.

Brug regnvand, osmosevand eller afkloreret vand. Padder optager vand og stoffer gennem huden, så sæbe, rengøringsmidler, håndcreme og insektmidler må aldrig komme i nærheden af terrariet eller vandet. Skift vandet ofte, og skrub skålene med varmt vand uden sæbe. Haletudser opdrættes i egne beholdere (se *Æg og haletudser*).

LYS OG UVB

Lyset er først og fremmest til planterne. Lysstofrør eller LED-bjælker i omkring 12 timer om dagen er nok, og dagslængden kan gerne variere lidt over året. Frøerne kan holdes uden UV-lys uden nogen synlig forskel i trivsel, men et svagt UV-indhold kan gives for en sikkerheds skyld. UVB er derfor valgfrit; vælger du det, så hold dig til Ferguson-zone 1, og sørg for skygge. Frøerne får deres D3-vitamin gennem tilskuddet på foderet.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Phyllobates terribilis tager større bytte end de fleste pilegiftfrøer. I naturen er myrer hovedføden, men den tager mange slags små leddyr. Det daglige grundfoder er vingeløse bananfluer, gerne den store *Drosophila hydei*, og voksne dyr tager desuden mellemstore fårekyllinger, ovnfisk, bladlus, bønnebiller, hvide bænkebidere og en gang imellem en voksmøllarve. Ungdyr får springhaler, små bananfluer og mikrofårekyllinger.

Voksne dyr fodres omkring to gange om ugen eller hver anden dag; angivelserne svinger. Ungdyr fodres dagligt eller flere gange om ugen. Undgå overfodring: frøerne bliver let fede, og sultne dyr æder foderet, før vitaminpulveret er gnedet af. Faste foderpladser, fx en lille skål med en bid banan, samler bananfluerne, og frøerne lærer hurtigt at komme, når låget åbnes.

Pudr foderdyrene med et vitamin- og mineralpulver til padder, helst ved hver fodring, og giv foderdyrene godt foder selv. Egne kulturer af bananfluer og springhaler sikrer et jævnt udbud.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Phyllobates terribilis er dagaktiv, dristig og nysgerrig og er fremme det meste af dagen med en kort pause midt på dagen. Hannerne kalder med en blød, fuglelignende trille, især efter sprøjtning. Arten kan holdes i par, fordi både hanner og hunner kan slås, men grupper på mindst fem går ofte også uden problemer. Aggression ses som dyr, der hopper op på hinanden, griber om hovedet eller skubber hinanden væk fra foderskålen. Det sker især lige efter en flytning, men kan kræve, at dyrene skilles ad.

Håndtér ikke dyrene. Opdrættede dyr er praktisk talt ugiftige, men huden er tynd, og salt, sæbe og creme fra hænderne kan skade den. Skal en frø flyttes, så lok den ind i en ren plastikbøtte. Vask hænder før og efter arbejde i terrariet, og brug nitrilhandsker, hvis du ikke er sikker på dyrenes oprindelse.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene er svære at skelne. Hunnerne er lidt større og bredere over bugen, og hannerne kendes på kaldet. Hannerne bliver kønsmodne ved omkring 37 mm og hunnerne ved 40-41 mm, i en alder af 16-20 måneder, og de første avlsforsøg begynder ved 1,5-2 år. De første lægninger fra unge hunner er ofte små og ufrugtbare. Den sikreste vej til et par er at købe en lille gruppe ungdyr og lade dem vokse op sammen.

PARRING

Phyllobates terribilis kan yngle hele året, men holdes der en rytme med regntid og tørtid, topper ynglen ved regntidens begyndelse, i terrariet typisk om foråret. Hunnerne lægger da æg hver 2.-3. uge.

Hannen kalder, og en parringsvillig hun stryger ham over ryggen med en forfod. Han hopper så hen til en egnet æglæggeplads, og hun følger efter. Ritualet med kald, berøring og hop kan gentages i timevis, før parret vælger et sted. Der er ingen amplexus: hannen afsætter sin sæd og forlader stedet, og hunnen lægger derefter æggene, hvilket kan tage flere timer. En køligere og tørrere periode om vinteren giver hunnerne en tiltrængt pause.

ÆG OG HALETUDSER

Hver lægning er på 10-30 æg afhængigt af hunnens alder og form; unge og gamle hunner lægger færre. Æggene er omkring 2,5 mm uden gele og lægges på glatte flader i skjul. Giv flere æglæggepladser i forskellige højder: filmdåser, halve kokosskaller med en lille indgang på en underskål eller færdige æghuler fra fagbutikken. Æggene er aldrig fundet i naturen; alt, hvad man ved om lægningerne, stammer fra fangenskab.

Hannen vender tilbage, vander æggene og vogter dem. Når haletudserne klækker, sætter han sig imellem dem, så de kan vrikke sig op på hans ryg, og han kan derefter bruge flere dage på at finde et passende lille vandhul.

Vil man opdrætte målrettet, tager man lægningen ud, når æggene er lagt, og lægger den i en lukket plastikboks uden ventilation ved 22-24 °C med lidt osmose- eller regnvand, så æggene er fugtige uden at stå under vand. Døde eller mugne æg fjernes forsigtigt med en ske. Haletudserne måler omkring 11 mm ved klækning. De holdes de første uger i en lav skål med omkring 1 cm vand, som gradvist hæves, og opdrættes derefter enkeltvis i bøtter på 200 ml til 1 liter eller i fællesskab, op til 30 i et indkørt 60 × 30 × 30 cm akvarium med svampefilter og omkring 23 °C. Brug kun blødt, let surt osmose- eller regnvand (pH omkring 6), gerne med et par ege- eller katappablade. Haletudserne fodres med fint fiskefoder, rejefoder eller blandinger til haletudser. Vandet skiftes omkring hver tredje dag i små bøtter og ugentligt i større.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter 10-25 dage afhængigt af temperaturen, ved 22-24 °C efter omkring tre uger, og klækningen kan strække sig over flere dage. De nyklækkede haletudser ligger mest stille på bunden og begynder først at svømme frit efter omkring to uger. Larveudviklingen varer derefter 1-2 måneder, afhængigt af temperatur og foder.

Når alle fire ben er udviklet, er metamorfosen nær, selv om halen stadig er lang. Flyt haletudsen til en skråtstillet bøtte med låg og lufthuller, hvor 2-3 cm vand samler sig i den ene ende, så den lille frø selv kan kravle på land. Når den er kommet op, flyttes den til et opdrætsterrarie.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger er sorte med en gul, U-formet stribe og meget mere sky end de voksne. Hold dem i et lille terrarie med samme klima og indretning som de voksnes, men lidt køligere, omkring 23 °C og ikke under 20 °C om vinteren, med et godt løvlag at gemme sig i. Et lille terrarie gør det lettere at holde tætheden af foderdyr høj.

De første cirka ti dage lever ungerne af resterne fra halen. Derefter er springhaler det bedste foder de første par uger, fulgt af små bananfluer og mikrofårekyllinger, altid pudret med vitamin- og mineralpulver. Fodr en til to gange dagligt i begyndelsen og sjældnere, efterhånden som de vokser. Sorter ungerne efter størrelse efter nogle uger. Ved omkring tre måneder regnes de for stabile, og efter 3-4 måneder er farveskiftet stort set fuldført.

Sundhed og typiske fejl

Phyllobates terribilis er hårdfør, når klimaet er rigtigt. Typiske problemer er:

- Chytridsvamp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), som har udryddet hele bestande i terrarier. Hold nye dyr i karantæne og få dem testet, og desinficer inventar, før det kommer i terrariet.
- Tændstikben: unger, der udvikler for svage eller slet ingen forben under metamorfosen. Årsagen er ikke klarlagt, men foderet til haletudser og forældredyr, vandkvaliteten og for mange haletudser i samme vand mistænkes.
- Overophedning: langvarig varme over 30 °C stresser og kan slå dyrene ihjel.
- Mangelsygdomme som bløde knogler og skæve ben, hvis foderet ikke pudres med vitaminer og mineraler.
- Parasitter som rundorme og flagellater, der viser sig ved afmagring trods god appetit. En afføringsprøve hos dyrlægen afslører dem.
- Fedme hos voksne dyr, der fodres for ofte.

Kontakt en dyrlæge med forstand på padder, hvis en frø taber sig, holder op med at spise eller får sår eller misfarvninger på huden. Fortæl, hvis dyret er vildfanget.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.